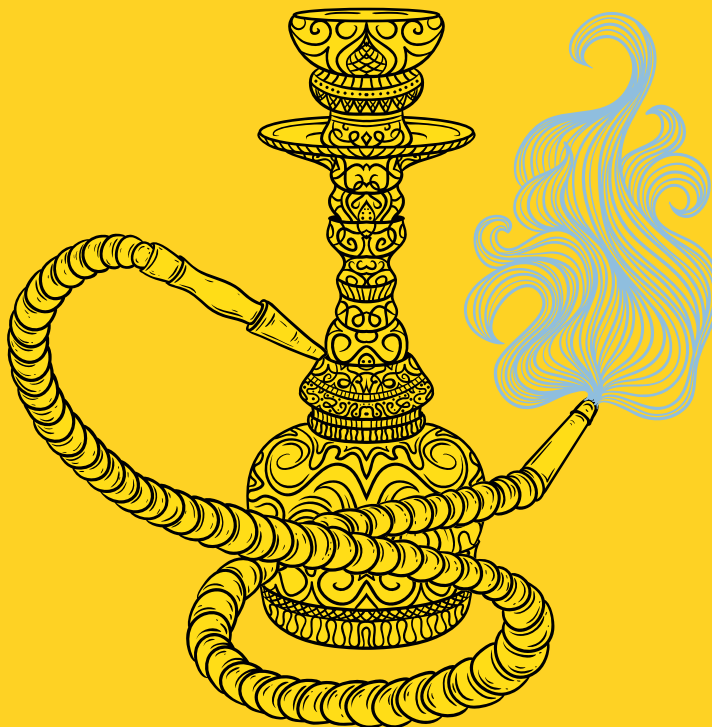
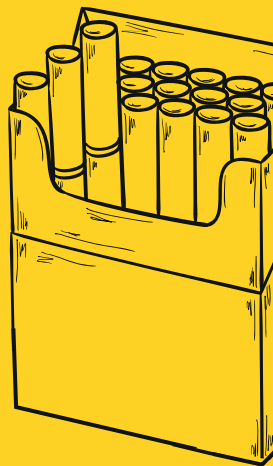

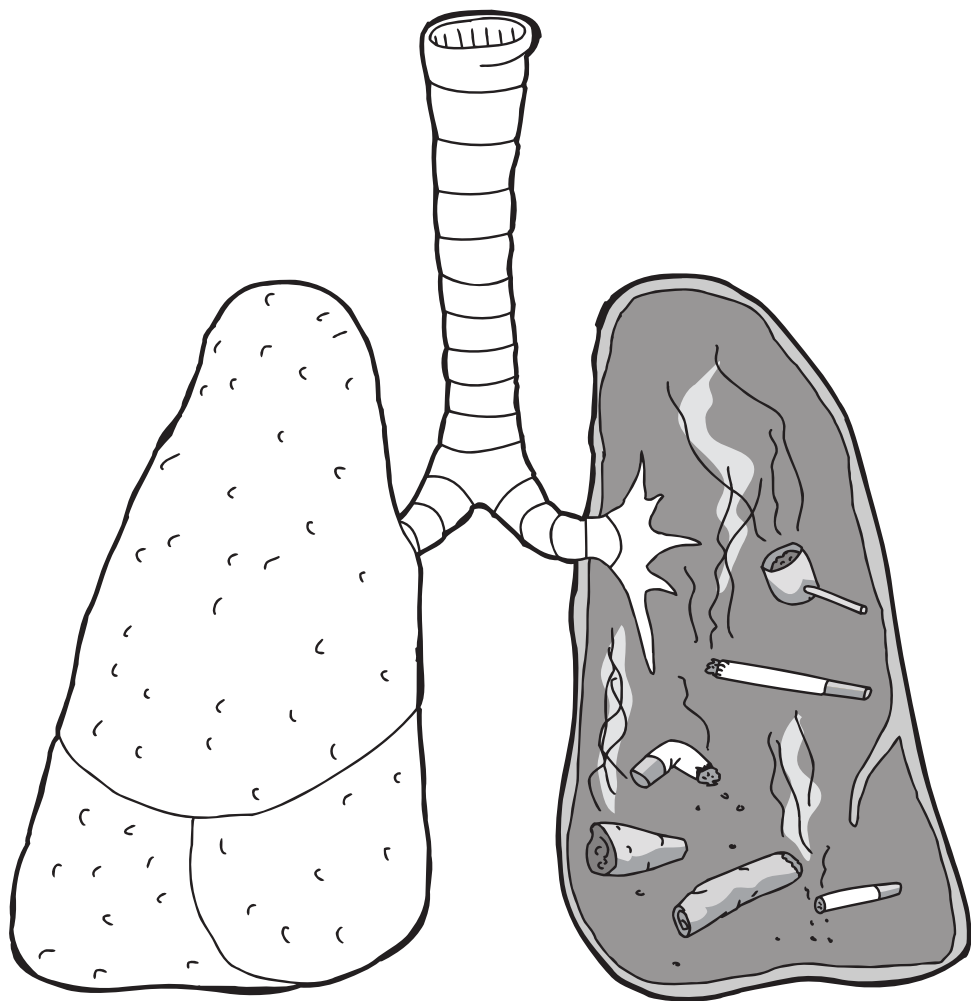

Länsstyrelsen
Stockholm

ANSVARSFULL TOBAKSTILLSYN

INFORMATION TILL DIG
SOM ANSVARAR FÖR
TOBAKSTILLSYNYN I KOMMUNEN

OBS!

Varannan som röker beräknas dö i förtid. Tobakslagen syftar till att minska skadeverkningarna och förhindra att unga debuterar för tidigt som brukare.

Din roll som ansvarig för tillsyn

Det är en ansvarsfull uppgift att ansvara för beslut om tobaksförsäljning. Tobak är idag den största enskilda orsaken till sjukdom, lidande och för tidig död i vårt land. Varannan som röker beräknas dö i förtid. Ditt ansvar är att, tillsammans med Polismyndigheten, skapa en fungerande tillsyn av försäljningsställen och av rökfria miljöer i kommunen.

Den nationella tillsynsmyndigheten är Folkhälsomyndigheten. Nationell vägledning kring marknadsföring av tobak står Konsumentverket för.

Tobakslagen

Tillsynsarbetet utgår ifrån tobakslagen. Det är en medicinsk och social skyddslagstiftning som syftar till att minska skadeverkningarna av tobaksbruk och förhindra att unga debuterar för tidigt som brukare.

Detta gäller för att få sälja tobak

Den som vill sälja tobak måste anmäla detta till kommunen. Detta för att kommunen ska ha en uppfattning om vilka försäljningsställen är – en förutsättning för att tillsyn ska kunna planeras.

Det här gäller vid försäljning av tobaksvaror till konsumenter:

- 18-årsgräns för att få köpa tobaksvaror.
- På försäljningsstället ska det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om 18-årsgränsen.
- Cigarettförpackningar får inte säljas i mindre förpackningar än 20 cigaretter.
- Cigaretter får inte säljas styckvis och rulltobak måste väga minst 30 gram per förpackning.
- Tobaksvarorna som säljs i en butik ska ha hälsovarning eller hälsovarning kombi nerad med bild på ett korrekt sätt.
- För att en ny tobaksvara ska kunna säljas i butik ska den anmälas till Folkhälsomyndigheten. Om den inte anmälts får den inte säljas i detaljhandeln.

TOBAKSVARA = innehåller tobak + avsedd att rökas, tuggas, snusas eller sugas på. T ex cigaretter, cigarrer, cigariller, pip- och rulltobak, snus, tuggtobak och tobak till vattenpipa.

Ålderskontroll

Den som säljer tobak måste kunna kontrollera att mottagaren fyllt 18. Normalt sker det genom kontroll av legitimation. Det är viktigt att vara medveten om att ansvaret är hos försäljaren, det vill säga att om försäljaren lämnar ut en tobaksvara till någon som är under 18 riskerar försäljaren en påföljd.

Ålderskontroll ska även göras om försäljningen sker via automat, postorder eller liknande.

All personal som arbetar med försäljning av tobaksvaror ska få denna information av sin arbetsgivare, samt det stöd som behövs för att kunna följa reglerna.

Det krävs att försäljaren har ett egenkontrollprogram för detta. Det programmet ska bifogas den anmälan som skickas till kommunen innan försäljningen påbörjas.

Märkning

Alla tobaksvaror (förpackningar) som säljs i Sverige ska vara märkta med svensk hälsovarning kombinerad med bild.

Om en förpackning till en tobaksvara saknar hälsovarning eller hälsovarning kombinerad med bild, eller om den är uppenbart oriktig, får varan inte säljas till konsumenter i Sverige.

Det är tillverkaren och importören som har ansvar för att förse förpackningen med korrekt hälsovarning eller hälsovarning kombinerad med bild.

Förpackning till en tobaksvara eller själva tobaksvaran får exempelvis inte heller antyda att produkten är mindre skadlig än andra liknande produkter.

Folkhälsomyndigheten har utfärdat närmare föreskrifter på hur märkningen av tobaksvaror ska se ut i Sverige.

Marknadsföring

Det är förbjudet att marknadsföra tobaksprodukter i Sverige. Men det finns samtidigt undantag från detta förbud, som till exempel att viss marknadsföring inne på försäljningsstället är tillåten. Detta innebär följande:

Det är tillåtet att ha varumärken, varulistor, prislistor, reklamskyltar, affischer och olika former av installationer inne på försäljningsstället.

Men dessa inslag får inte uppmuntra till tobaksbruk eller vara för påträngande. De får inte heller väcka uppmärksamhet eller dominera utrymmet.

Eventuella bilder får bara avbilda tobaksvaran och dess förpackning.

Marknadsföringen i butiken får inte synas utifrån.

Konsumentverket har utfärdat närmare föreskrifter kring detta.

UNDANTAGET

Tobakslagen reglerar vilka miljöer som skall vara rökfria.
I stort sätt är det bara ok att röka inomhus i privata miljöer som hemma.

Rökfria miljöer

Enligt tobakslagen ska bland annat följande miljöer vara rökfria:

Barn- och ungdomsverksamhet

Lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem.

Bostäder och inrättningar med särskild service eller vård

Lokaler som är avsedda för gemensamt bruk i bostäder och inrättningar med särskild service eller vård.

Restauranger och andra serveringsställen

I restauranger och på andra serveringsställen, utom när servering sker utomhus.

Tillträde för allmänhet

I andra lokaler än ovanstående om allmänheten har tillträde till lokalerna.

Tobakslagen gör ett allmänt undantag för privata miljöer och reglerar inte bostäder och andra miljöer för boende som inte är tillfälliga.

Vad händer vid brott mot tobakslagen?

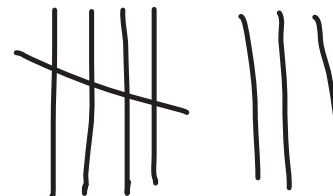
Om försäljning sker till någon som är under 18 riskerar personen som lämnat ut varan att bli dömd till böter eller fängelse. Näringsidkaren (bolaget) riskerar en sanktion i form av varning eller vite.

Om näringsidkaren säljer tobaksvaror utan att ha anmält detta till kommunen riskerar ägaren av affärsrörelsen böter eller fängelse. Brottet är i båda fallen olovlig tobaksförsäljning.

Om försäljaren bryter mot reglerna för tobaksförsäljning kan kommunen besluta om en administrativ sanktion: föreläggande med eller utan vite, eller förbud.

Kommunen har möjlighet att förbjuda en näringsidkare att sälja tobaksvaror upp till sex månader. Det handlar i så fall om en allvarlig överträdelse mot tobakslagen eller om att näringsidkaren gjort flera överträdelser. Ett alternativ är att meddela en varning först.

Kommunens beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

FÄNGELSE

Den som säljer till minderåriga
eller utan tillstånd riskerar
böter eller fängelse.

Den här broschyren är tänkt som ett stöd för dig som är kommunpolitiker och har till uppgift att fatta beslut om tobaksförsäljning.

Har du frågor eller vill beställa broschyren är du välkommen att kontakta Länsstyrelsens tillsynshandläggare eller länsamordnare.

Broschyren finns även att ladda ner på:
www.lansstyrelsen.se/stockholm/publikationer

Länsstyrelsen
Stockholm

LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN

Enheten för social utveckling
Box 22067, 104 22 Stockholm
Telefon: 010-223 10 00

Webbplats: www.lansstyrelsen.se/stockholm

ISBN: 978-91-7281-847-7. Utgivningsår 2018.